

OBLIKOVANJE KARAKTERA U IZRADI FILMSKIH LUTAKA PREMA ROMANU SALLY ROONEY „NORMALNI LJUDI“

Rajić, Iva Lucija

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Academy of Arts and Culture in Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:251:744902>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-14**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Academy of Arts and Culture in Osijek](#)

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
AKADEMIJA ZA UMJETNOST I KULTURU
ODSJEK ZA KREATIVNE TEHNOLOGIJE
SVEUČILIŠNI PREDDIPLOMSKI STUDIJ DIZAJN ZA KAZALIŠTE, FILM
I TELEVIZIJU

IVA LUCIJA RAJIĆ

**OBLIKOVANJE KARAKTERA U IZRADI
FILMSKIH LUTAKA PREMA ROMANU SALLY
ROONEY „NORMALNI LJUDI“**

ZAVRŠNI RAD

Mentorica: doc. art. Sheron Pimpi-Steiner
Sumentorica: Lorna Kalazić Jelić, asistentica

Osijek, 2024.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

kojom ja, Iva Lucija Rajić potvrđujem da je moj završni rad pod naslovom Oblikovanje karaktera u izradi filmskih lutaka prema romanu Sally Rooney *Normalni ljudi* te mentorstvom doc. art. Sheron Pimpi-Steiner rezultat isključivo mojega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima i oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio završnog rada nije napisan na nedopušten način, odnosno da nije prepisan iz necitiranog rada, pa tako ne krši ničija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio ovoga završnog/diplomskog rada nije iskorišten za bilo koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanove.

U Osijeku,

Potpis

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. STOP ANIMACIJA	2
3. LUTKA OPĆENITO I LUTKA U STOP ANIMACIJI	4
4. INSPIRACIJA	6
4.1. O ROMANU I PROCES PROMIŠLJANJA.....	7
5. RAZRADA TEME I INSPIRACIJA STOP ANIMACIJE	9
5.1. OBJAŠNJENJE DIZAJNA LUTAKA	10
6. PROCES IZRADE.....	11
7. IDEJA REALIZACIJE	32
8. ZAKLJUČAK	43
9. LITERATURA.....	44

SAŽETAK

Ovaj završni rad bavi se istraživanjem i traganjem te oblikovanjem karaktera lutaka kroz nepresušnu temu, odnosom između dviju osobe i njihove povezanosti.

Prikazuje kako su upravo povezanost, nesavršenost i jednostavnost prikazane kroz simbolične oblike. Cilj je ovog rada bio promišljeno obraditi, zatim izraditi karakter lutke koja je namijenjena za film u tehnici stop animacije. Odabir izrade lutaka za tehniku stop animacije omogućuje stvaranje svijeta punog slobode, detalja i simbola. Lutke svojim neobičnim izgledom pričaju i tragaju za smislom i međusobnom povezanošću.

Rad nastoji potaknuti publiku na osobnu interpretaciju te da u lutkama pronađu svakoga od nas i poistovjete se s tim jednostavnim, apstraktnim i simboličnim oblicima.

Ključne riječi: *lutka, oblikovanje karaktera, povezanost, simbol, stop animacija*

ABSTRACT

This final thesis deals with research and the search for the most important and that is shaping the character of the puppets through the inexhaustible theme the relationship between two people and their connection. Then how exactly this connection, imperfection and simplicity is shown through symbolic forms. The aim of this work was to process thoughtfully then build character of puppet which is intended for the film in the technique of stop motion. Choosing the stop motion technique for making puppets allows you to create a world full of freedom, details and symbols. Puppets with their unusual appearance talk for themselves and they are searching for meaning and connection between them two.

This work also tends to encourage the audience to make a personal interpretation and also to find each of us in the puppets and to identify with these simple, abstract and symbolic forms.

Keywords: *puppet, shaping of the character, connection, symbol, stop motion*

1. UVOD

Ideja za završni rad bila je plod čitanja vrlo inspirirajućeg romana „Normalni ljudi“ autorice Sally Rooney. Roman zaranja u živote dvoje mladih ljudi koji vode ljubav i prijateljstvo. Zaplet je ono što naslov i sam sugerira, detaljno opisuje što znači biti normalno ljudsko biće uključujući složenost i nered. Naglašava ljepotu iza banalne i postojeće „ružne“ svakodnevice. Dio koji me inspirirao i zainteresirao upravo je ta povezanost.

Odnos povezanosti i savršeno preklapanje unatoč nedostacima savršeno se uklapaju i popunjavaju jedno drugo. Samo oni. Tu se vidi složenost i nered. Traganje za smislom njihova odnosa te neshvaćanje, ali i istovremeno shvaćanje njihova odnosa. Oboje imaju sposobnost prihvaćanja i samim time imaju sposobnost oblikovanja jedno za drugo.

Usudila bih se reći da je dio inspiracije iz iskustva u stvarnome životu. Ideja za rad proizašla je i zbog želje za proučavanjem i razmišljanjem izvan okvira.

Ideja je prikazati odnos između dviju lutki te kako se oni zajedno oblikuju i definiraju, ali i kako su oblikovane kao individue.

Kroz rad će se obraditi teme kao što su stop animacija, lutka, inspiracija, razrada teme te proces izrade.

2. STOP ANIMACIJA

Stop animacija vrsta je animacije koja se snima kadar po kadar kako bi određeni predmet ili stvar izgledala kao da se pomiče. Proces takve vrste animacije zahtijeva i uključuje dosta vremena i strpljenja jer se fotografira te se predmet mora pomaknuti pa zatim opet fotografirati. Kada se ti kadrovi poslože u niz, nastaje iluzija pokreta.

Ova se animacija često upotrebljava za animiranje lutaka, glinenih figura, plastelina ili bilo kojih objekata kojima se može s lakoćom ručno manipulirati. Stop animacija spaja relativno moderan svijet filma s drevnom tradicijom lutkarstva. Stop animacija razlikuje se od većine drugih oblika lutkarstva jer se ne izvodi niti snima u stvarnom vremenu, niti se igra pred publikom i, neobično za lutke, animatori se ne vide.¹ Animacija kontinuiranog i realnog pokreta koji izgleda fluidno mora biti precizna što zahtijeva mnogo fotografija po sekundi. U stop animaciji, kao i kod svake animacije, uspješno stvaranje kontinuiranog pokreta ovisi o tome kako se jedan kadar ili jedna pozicija odnosi na prethodni i sljedeći kadar. Što je kadar više povezan s prethodnim, ne samo u smislu poze, već i boje, kompozicije, ekspozicije, kadriranja i zvuka, to je tijek animacije bolji i vjerodostojniji.²

Stop animacija se odlikuje po svojoj jedinstvenosti i težini zbog toga što zahtijeva puno ručnog rada, a s time omogućuje autoru maksimalnu slobodu da se poveže i uđe u taj mali svijet pun promišljenih detalja koji tvori sam svojim rukama. Stop animacija pruža animatorima veliku umjetničku slobodu. Kroz manipulaciju objektima animatori mogu eksperimentirati s različitim stilovima, materijalima i tehnikama. Mogu stvarati nevjerojatne svjetove i likove s velikim brojem detalja koji se često ne bi mogli postići digitalnim alatima. Zbog toga je kadar prepun kreativnog rada autora te se s time dobivaju poseban karakter i jedinstvene teksture. Zanimljivo je kako se može izvesti zapravo bilo što, od realnosti do fantastike. Sloboda je velika iako mnogi misle da su mogućnosti smanjenje, a sa svakim se upuštanjem u stop animaciju sazna i nauči nešto novo. Istina je da zahtijeva mnogo vremena i proces je spor. Za samo nekoliko minuta u filmu potrebno je oko tisuću fotografija/sličica. Također zahtijeva iznimnu posvećenost i predanost, ali samim time i pruža mogućnost velike kontrole nad svakim pokretom.

¹ Purves, Barry. *Stop-motion Animation: Frame by Frame Film-making with Puppets and Models*. London: Bloomsbury, 2014., 21. str., prevela Iva Lucija Rajić

² Isto, 20. str.

Iako je stop animacija tradicionalna tehnika, danas se često kombinira s modernom tehnologijom kao što su CGI (računalno izrađeni efekti) i digitalna montaža. To omogućuje stvaranje složenijih scena, pozadina i efekata zadržavajući jedinstvenost ručno izrađene animacije. Svaka je stop animacija unikatna jer se temelji na ručnom postavljanju i radu. To znači kako čak i najmanja nesavršenost ili nepravilnost može postati dio vizualnog identiteta filma. To stvara određenu autentičnost i jedinstvenost koja se teško dobije digitalnim sredstvima. Svaka lutka ili objekt između svake fotografije nakon što ju mi namjestimo, odradi svoj prirodan mikropokret. Takve posebnosti čine stop animaciju izuzetno privlačnom i poštovanom tehnikom u filmskom svijetu.

Upravo to su razlozi zašto sam odabrala raditi lutke za stop animaciju.

Slika 1. Primjer stop animacije

3. LUTKA OPĆENITO I LUTKA U STOP ANIMACIJI

Lutku karakterizira mehanizam kojim glumac lutkar manipulira dajući toj figuri, predmetu, objektu ili kako god je nazvali život. Lutka je metafora, pokret koji ju oživljava daje joj smisao, ona u sebi posjeduje mogućnost različitih transformacija i ako lutku gledamo samo kao antropomorfnu figuru koja izranja iz sjećanja na djetinjstvo, to je opravdano. To samo dokazuje njezinu bit i posebnost po kojoj je ona više od samog objekta. Ona je u tom slučaju pobudila naše sjećanje i emocije i na taj način oživjela. (...) Lutkine mogućnosti sežu dalje od živoga glumca, ona svojom pojavnošću doseže sfere u kojima je ispred samoga glumca...³

Slike 2. Primjer lutaka, Dinko Šimunović: Duga – predstava

³ Županić BeniĆ, Marijana. *O lutkama i lutkarstvu*. Zagreb, Leykam international, 2009., 7. str.

Lutka je trodimenzionalna figura izrađena od različitih materijala poput drva, voska, papirmašea, platna ili metala.⁴ U stop animaciji lutka može biti bilo što i bilo kojeg materijala. Bitno je samo da se može animirati. Složene lutke nisu nužne za pričanje priče. Mnogi animatori uživaju u stvaranju priče iz namjerno jednostavnih materijala. Ponekad animatori uopće ne upotrebljavaju lutke, već predmete ili materijale kao što su pijesak i sol, a kada to uspije, rezultati mogu biti izvrsni. Stvaranje prekrasnih slika i pokreta od nečega tako jednostavnog kao što je pijesak zahtijeva posebnu tehniku i detaljno razumijevanje svjetla, pokreta, sjene i teksture. Također zahtijeva jednako maštovit pristup pripovijedanju. Dobiti toliko toga iz tako malog iznimno je zadovoljstvo.⁵

Rad s figurativnim likovima možda se može činiti kao prednost, ali čak i u tom slučaju lutka mora biti dizajnirana tako da maksimizira svoj potencijal izražavanja. Neke su lutke toliko razrađene da njihovo stalno kretanje može postati previše, a ono što se izražava može se lako izgubiti.⁶

Slika 3. Primjer lutaka, Nikita Šmitjko: Zvezdica – predstava

⁴ Kroflin, Livija. *Duša u stvari: Osnove lutkarske tehnike i njihova primjena* (Osijek: Akademija za umjetnost i kulturu Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, 2020), 15. str.

⁵ Purves, Barry. *Stop-motion Animation: Frame by Frame Film-making with Puppets and Models*. London: Bloomsbury, 2014., 92. str., prevela Iva Lucija Rajić

⁶ Isto, 93. str.

4. INSPIRACIJA

Rekla bih kako se prvi impuls za razrađivanje ovakve teme oduvijek krio u meni jer me zanima tematika ljudskih odnosa i zanimljiva mi je te smatram da je ta tema nepresušna.

Kao što sam već napomenula u uvodu, inspiraciju sam dobila čitajući roman *Normalni ljudi* autorice Sally Rooney. *Normalni ljudi* drugi je roman mlade irske spisateljice Sally Rooney po kojem je 2020. snimljena istoimena serija. Na prvi pogled radnja prati ljubavnu priču dvoje mladih ljudi, na drugi je pogled riječ o slojevitom djelu o ljudskim odnosima i zamkama koje je teško izbjeći. Privukao me upravo taj dio slojevitosti ljudskih odnosa, inspirirao te potaknuo da to pokušam prikazati kroz modeliranje i izradu lutaka. Tematika i ostale radnje u romanu nisu u fokusu kao taj odnos između dvoje glavnih likova. Njihov odnos i sukob, tj. borba za shvaćanjem i traganje za nekim smislom upravo su ono što postavlja radnju.

Prvobitna je ideja bila napraviti dvije lutke koje će na neki način biti međusobno povezane, bilo izgledom ili funkcijom te bi ovisile jedna o drugoj kako bi zaživjele i kako bi simbolizirale kompleksnost međuljudskih odnosa i povezanost na dubljoj razini. Nakon što sam se u istraživanju i tijekom traženja pronašla u naizgled jednostavnim, ali zapravo složenim i simboličkim formama, shvatila sam i odlučila suziti sve na jedan pojam kojim ću se baviti te sam došla do ključne riječi kojom ću se baviti, a to je povezanost. Odabirući naizgled jednostavne, ali zapravo složene, simboličke forme, zamisao je bila istaknuti kako vanjski izgled nije presudan za povezivanje osoba i kako se one ne povezuju nužno kroz površinske karakteristike, već i kroz dublje, složenije komunikacije. Moje lutke ne posjeduju jasne crte lica što omogućuje da se fokus prebaci na govor tijela koji je prikazan kroz apstraktne forme. Apstraktnim je oblicima otvoren prostor upravo za tu dublju interpretaciju i time postaju ključni nositelji značenja.

Povezanost između njih dvoje uz savršeno usklađivanje unatoč manama koje se međusobno nadopunjuju i ispravljaju stvara jedinstvenu povezanost. Ova dinamika ističe složenost i pomalo kaos u njihovom odnosu istražujući kako oni traže smisao i razumijevanje, dok istovremeno ne razumiju sve aspekte svog odnosa. Oboje su sposobni za prihvaćanje i prilagodbu čime oblikuju jedno drugo na način koji im omogućuje da rastu zajedno i samim time upotpunjuju jedno drugo.

4.1. O ROMANU I PROCES PROMIŠLJANJA

Radnja romana *Normalni ljudi* duboko i emotivno prikazuje živote dvoje mladih potpuno različitih karaktera te društvenih klasa, Marianne i Connell. Marianne dolazi iz bogate obitelji koja živi u irskoj provinciji, dok je Connell sin kućne pomoćnice koja povremeno radi u kući Mariannine obitelji. Na početku se saznaje kako Connellova nesigurnost proizlazi iz radničke klase u mjestu punom ljudi više klase.

Radnja ih prati od srednjoškolskih dana u njihovu rodnom gradu Carrickleu pa sve do upisivanja fakulteta u većem gradu, Dublinu. Carrickle nije baš tako otmjeno mjesto. Connell je bio taj koji se u tom gradu uklopio, a Marriane nije. Kada odu na fakultet u veći gradi, Marriane biva ta koja se uklopila i dobro se snalazila u društvu po prvi put, a Connell povučen i nesiguran promatra sve s druge strane. Oboje su iznimno pametni, najbolji u školi, zatim na fakultetu. Njihovi karakteri su također u snažnom kontrastu. Marianne je prikazana kao distancirana, često bahata djevojka, nerijetko neomiljena među vršnjacima i nastavnicima. Njena buntovnost i samosvojnost čine je izoliranom, dok je Connell potpuna suprotnost. On je popularan u školi, omiljen među sportašima, no kasnije se vidi promjena i zamjena karaktera.

Kada započnu razgovor koji je na početku neugodan, ali kasnije pun energije i emocija, njihov suodnos i priča započinju. Priča prati dvoje ljudi koji se nekoliko godina pokušavaju razdvojiti, samo da bi shvatili da ne mogu. Upravo sam zbog toga došla na ideju izraditi dvije lutke i s oblikovanjem likova istražiti tu nevidljivu neprekidnu vezu. Autorica Sally Rooney objasnila je s ovom knjigom kako nije zainteresirana za pojedinca, za Marianne ili Connella, već isključivo za njih dvoje kao par i njihov odnos. Radnja u biti prati razvoj dvoje likova i kako se oni razvijaju kroz međuljudske odnose. Tijekom razvoja radnje vidi se kako se oni stalno vraćaju jedno drugome iako to ne čine spretno. Marianne i Connell se trude analizirati svoje emocije i emocije druge osobe. To čine vjerojatno kako bi dali smisao zbunjujućim stvarima koje osjećaju. Njima su stvari koje osjećaju zbunjujuće jer su nesigurni, uplašeni i samo mladi ljudi koji pokušavaju shvatiti sebe i druge kada prvi put osjete privlačnost prema jedno drugom. Uplašeni, ne znaju što učiniti i što je „normalno“ činiti u takvim odnosima. U radnji se vidi i dosta pogrešne komunikacije zbog utjecaja okoline, no kada su njih dvoje daleko od drugih očiju, razumiju se.

Vizualni aspekt lutaka proizašao je upravo iz tog složenog i nespretnog odnosa između Marriane i Connella koji se tijekom radnje stalno vraćaju jedno drugome unatoč pokušajima

da se razdvoje. Tu se očituje ideja u vizualnom aspektu da oni odgovaraju jedno drugome. Lutke izrađene od udubljenih i ispupčenih masa, apstraktne i „bezlične“ prikazuju taj karakter, odnos, želju, ali i nesigurnost, kočenje i zadržavanje. Vanjski izgled postaje „nevažna, a prava povezanost proizlazi iz njihovih unutarnjih, emotivnih svjetova. Kao i likovi u romanu, lutke i njihov karakter oblikovane su tako da reflektiraju dublju međusobnu vezu.

Proces oblikovanja jasno je reflektiran u izgledu lutaka. Marianne i Connell započinju svoj odnos s nelagodom, nespretnošću i zbunjenošću što je preneseno u nedefinirane i apstraktne oblike. Njihovim nesavršenim izgledom i vidljivom konstrukcijom provlači se ideja kako su oni samo ljudi koji kroz svoje nedostatke pronalaze povezanost i smisao. Fiksiranje jedne noge na lutkama predstavlja osjećaj zastoja, prepreke i nesigurnosti dok je ostatak tijela sposoban za prilagodbu. To je simbolički prikaz unutarnjeg konflikta u njihovu odnosu i želje za promjenom i rastom, ali ujedno i straha od toga.

Vizualni aspekt lutaka temelji se na apstraktnim oblicima koji su jedinstveni, a opet suprotstavljeni. Udubljene i ispupčene mase na njihovim tijelima simboliziraju njihovu sposobnost da se savršeno uklapaju kada se spoje čineći jedno. Međutim, njihove glave im stvaraju prepreku kako doslovno, tako i metaforičku. Glave simboliziraju unutarnje blokade i nesigurnosti koje se naizgled čine kao da otežavaju. Forme na njihovim tijelima jasno sugeriraju povezanost i preklapanje naglašavajući sličnosti koje postoje unatoč razlikama u karakteru. Lutke prenose poruku o međusobnu prilagođavanju i povezivanju. Ta fizička i emocionalna povezanost prožeta je kroz njihove interakcije i poze. Lutke su sposobne ući jedno u drugo poput slagalice čak i kada im glave ne dopuštaju, međutim s pomoću forma na glavi ipak se spoje. Tijekom animacije lutke bi se sastavljale i rastavljale kroz drugačije poze pokazujući dinamiku odnosa gdje su oni ponekad usklađeni, a ponekad razdvojeni. Iako im glave predstavljaju prepreku, forme na glavi ipak se uspijevaju povezati simbolizirajući da unatoč svim nesigurnostima i suzdržavanju njihova emocionalna povezanost uvijek prevlada.

Tijekom čitanja romana zaključuje se kako je stop animacija idealna kao medij za izražavanje ovog koncepta i ideje jer omogućuje stvaranje emotivnog narativa kroz jednostavne, ali snažne pokrete lutki koje ne komuniciraju kroz jasne crte lica nego kroz govor tijela baš kao što Marianne i Connell nisu mogli uspješno izraziti svoje osjećaje riječima nego su to radili kroz postupke i tihe trenutke. Stop animacija daje priliku da se ova slojevitost i složenost prenesu kroz promišljanje pokreta koji dočaravaju dubinu njihova odnosa i njihovu nevidljivu i neprekidnu povezanost.

5. RAZRADA TEME I INSPIRACIJA STOP ANIMACIJE

Nađene su brojne poveznice sa stop animacijom, posebno kroz temu odnosa, složenosti ljudske prirode i osobnog oblikovanja što se najjasnije moglo prikazati u oblikovanju likova lutaka čiji karakteri pričaju emocije. U romanu se složenost odnosa između dvoje ljudi istražuje na vrlo intimnoj i „opipljivoj“ razini baš kao što stop animacija daje osjećaj stvarnosti i prisutnosti kroz fizičke objekte. Izrada ovih lutaka za stop animaciju odražava tu taktilnost i fizičku prisutnost veze ističući emocionalne dubine i složenost koje su prisutne između dvoje ljudi.

Lutke se, kao i stvarni ljudi, mogu oblikovati, pomicati i transformirati na načine koji zrcale promjene u njihovim odnosima i životima.

Vizualni je izgled lutaka zamišljen apstraktno, lica i tijelo udubljene su i ispučene mase na nekim mjestima tako da kada se spoje, ulegnu jedno u drugo poput slagalice stvarajući skladnu cjelinu kada su zajedno. Upotpunjavaju jedno drugo. Osim što je tijelo udubljeno ispučeno, vidi se konstrukcija, tj. kostur lutke koji je od žice i miliputa. S time se htjelo prikazati sirovost, čistina i da su svi i dalje ljudi, u ovom slučaju, lutke. Kao pojedinci čudnoga su oblika jer su zanimljivi i kao individue, ali kada se spoje, onda su jedno i potpuni su. Udubljeni i ispučeni dijelovi lutaka simboliziraju različite aspekte ljudske prirode, nedostatke, unutarnje sukobe, ali i kvalitete koje se nadopunjuju. Bezlični izgled lutaka omogućuje da se naglasak stavi na pokret, interakciju i emocionalnu dinamiku, umjesto na specifične crte lica. To odražava misao da se ljudska povezanost ne mora uvijek temeljiti na površinskim karakteristikama, već na dubljij komunikaciji i odnosima koji se stvaraju tijekom vremena. Poput nedorečenih misli i osjećaja u ljudskim odnosima i ove lutke komuniciraju kroz svoje nejasne i apstraktne oblike. Lutke bez jasnih crta lica omogućuju da se fokusira upravo na govor tijela i interakcije te stvaraju emocionalni narativ i povezanost jednostavnim, ali snažnim pokretima. Stoga upravo taj apstraktni izgled lutaka može postati izrazito moćan u prikazu složenosti odnosa.

Odabrano je napraviti lutke za stop animaciju jer one odlično interpretiraju ono što se želi prenijeti, a to je tema odnosa, složenosti ljudske prirode i osobnog oblikovanja. U romanu se iščitava složenost odnosa između dvoje ljudi koju se onda može istraživati na vrlo intimnoj i „opipljivoj“ razini baš kao što stop animacija daje osjećaj stvarnosti i prisutnosti kroz fizičke objekte.

S pomoću unikatnih karaktera održat će se ta taktilnost i fizička prisutnost ističući emocionalne dubine i složenost koje su prisutne između dvije lutke jer se lutke, kao i stvarni ljudi mogu oblikovati, pomicati i transformirati na načine koji zrcale promjene u njihovim odnosima i životima.

Baš kao što stop animacija zahtijeva preciznost, strpljenje i pažljivo oblikovanje svakog pokreta, tako i ljudski odnosi zahtijevaju kontinuirani rad, prilagodbu i pažnju. Vizualni aspekt lutaka simbolizira način na koji se dvoje ljudi stalno oblikuju i preoblikuju jedno drugo s nesavršenostima koje se savršeno uklapaju i nadopunjuju.

Inspiracija za rad, kao što je već napomenuto, proizlazi iz složenosti i nereda u ljudskim odnosima, a apstraktne su lutke u stop animaciji zamišljene i stvorene kao vizualna metafora za te emocije.

Njihova apstraktnost dopušta da se lutke tumače na različite načine. Zamisao je, čak i poželjno da, nakon što shvate prvobitnu ideju, gledateljima upravo lutkin apstraktni oblik dopusti projiciranje vlastitih emocija i interpretacija.

5.1. OBJAŠNJENJE DIZAJNA LUTAKA

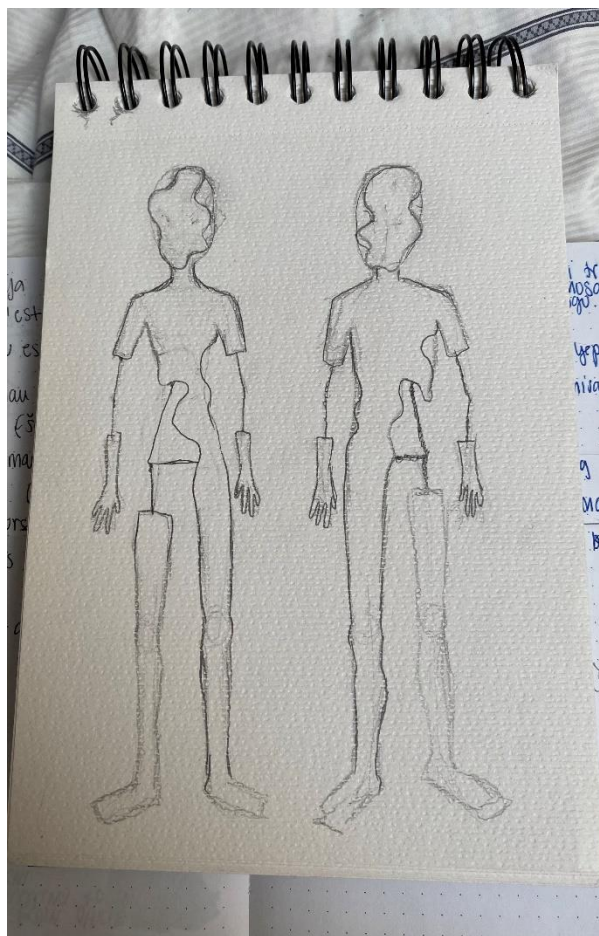
Lutke, kao što je već navedeno, imaju apstraktan izgled, a čine ga udubljene i ispupčene mase koje izgledaju neobično, ali upravo time dobivaju jedinstveno značenje i izgled. Odabrala sam ostaviti boju materijala s kojim sam radila i da dijelovi konstrukcije od žice budu vidljivi. Konstrukcija služi kao osnova kod svake lutke. Upravo je tom vidljivom konstrukcijom ideja bila prikazati ranjivost, jednostavnost i našu unutarnju strukturu. Lutke su ogoljene do svoje biti srži koja drži sve na okupu. Ove su lutke kao i ljudi izgrađene od temelja koji nisu uvijek vidljivi, stoga je odabir bio ostaviti ih vidljivima. Vidljiva konstrukcija podsjetnik je na zajedničku ljudskost. Tim vizualnim dijelom lutke prikazana je misao kako su one „osnovni materijal“, čist, prirodan i nesavršen poput svih nas. Ljudi se oblikuju se prema onima koji ih okružuju ako to samo dopuste i naravno da ostavlja dio sebe.

Po jedna je noga od obiju lutki fiksirana i nepomična što simbolizira osjećaj zastoja ili kočenja. Ti se osjećaji često pojavljuju kada je u pitanju povezivanje s drugom osobom. Fiksirana noga predstavlja onaj dio ljudskosti koji se odupire promjeni, svjesno ili nesvjesno,

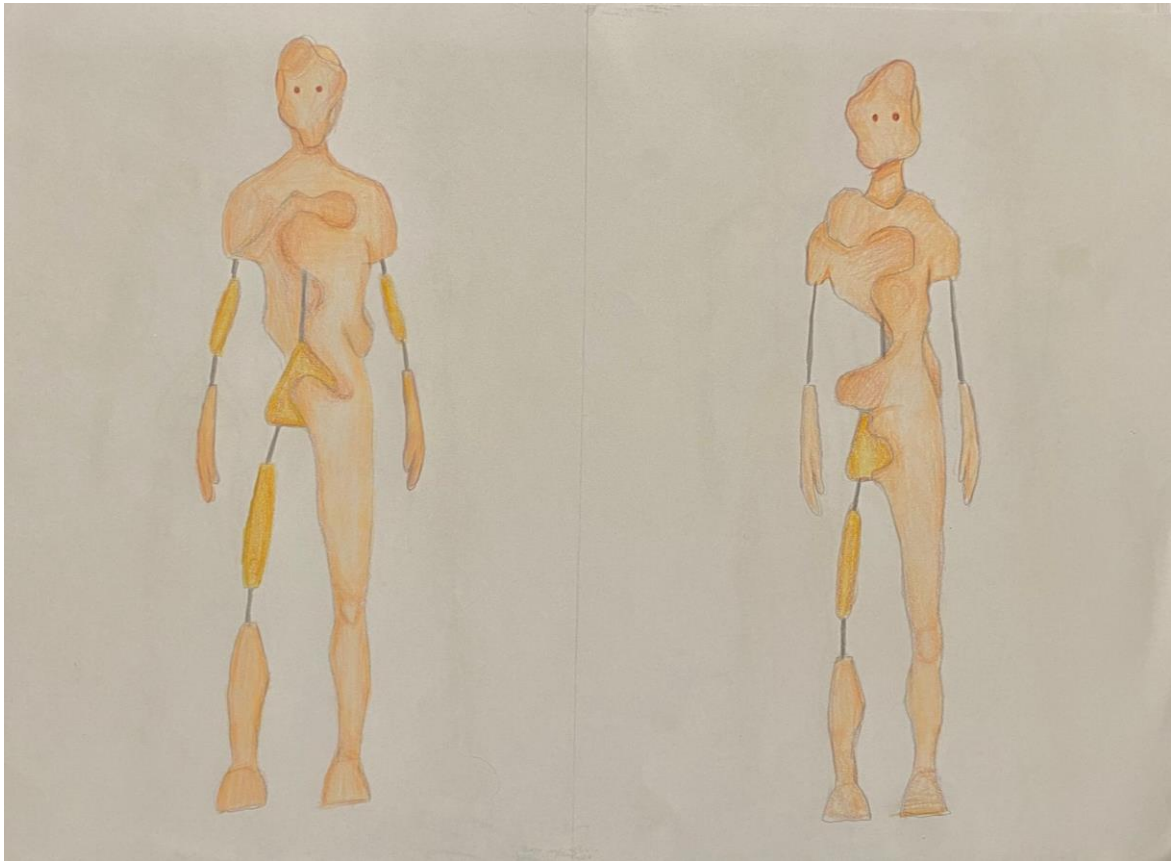
te unutarnji konflikt dok je ostatak tijela pomičan i fluidan, tj. sposoban na prilagodbu i oblikovanje prema drugoj osobi. Nepomični i pomični dijelovi lutke međusobno se suprotstavljaju. Nepomični dijelovi simboliziraju segment želje za zadržavanjem sebe, a pomični dijelovi simboliziraju prihvaćanje i rast. Upravo ta dvosmislenost i kombinacija pomičnih i nepomičnih dijelova obuhvaćaju ideju i inspiraciju za istraživanje kompleksnosti odnosa između dviju osoba.

6. PROCES IZRADE

Prvo sam skicirala i tražila smisao, imala sam par skica koje sam predstavila, ali nisam bila na putu na kojem sam htjela biti. Nakon kombiniranja i spajanja svih skica i izbacivanja dijelova, došla sam do završne skice koju sam odlučila raditi.

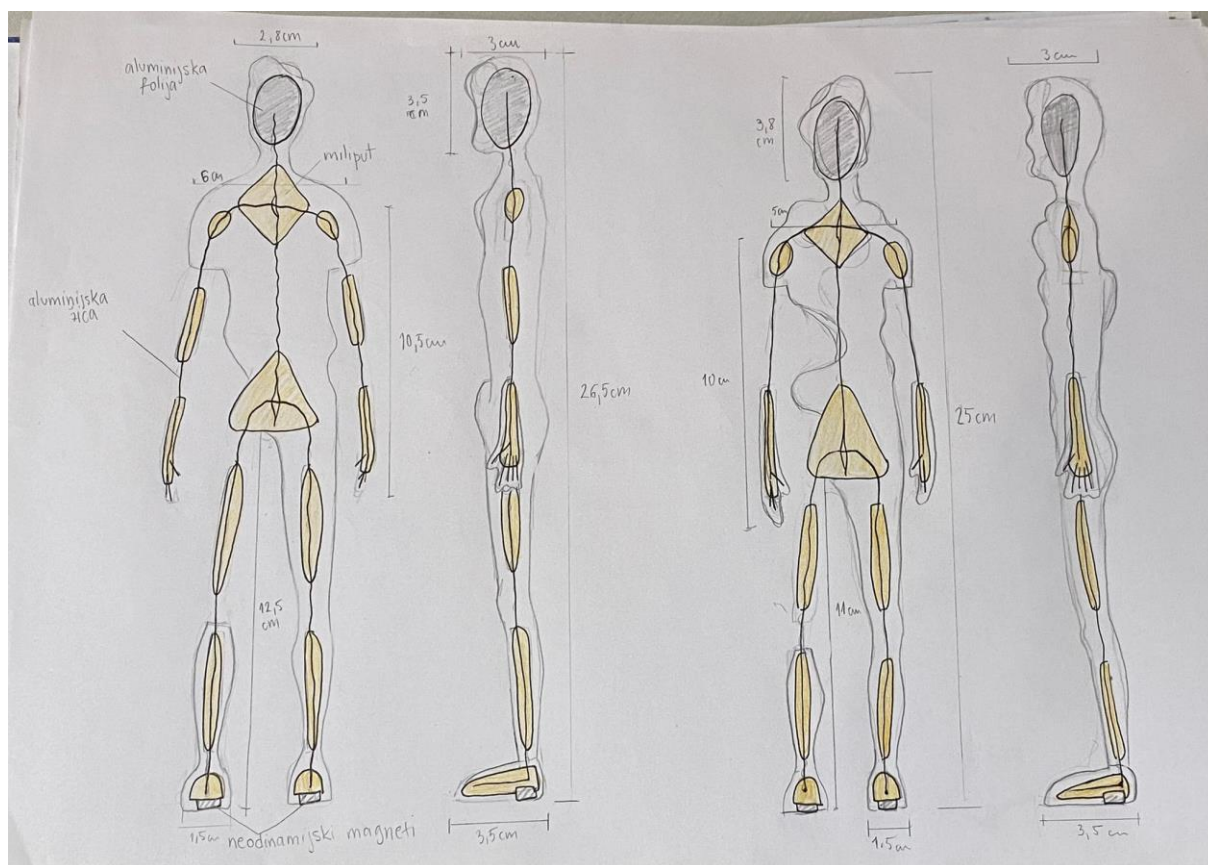

Slika 4. Početna skica

Slika 5. Završna skica u boji

Na redu je bila tehnologija lutke te izrada tehničkog crteža. Kroz tehnički je crtež prikazan način izrade konstrukcije za lutku koja je namijenjena za stop animaciju. Kod odabira veličine lutke bilo je potrebno razmišljati o zlatnoj sredini kako bi lutka na kameri izgledala prirodno i kako bi animator imao dovoljno prostora za animaciju.

Slika 6. Tehnička skica

Nakon što je koncept razrađen, uslijedio je odabir i nabava materijala koji su potrebni za izradu lutaka za stop animaciju. Materijali koji su bili potrebni jesu *Super Sculpey*⁷, miliput⁸, aluminijska žica debljine 1,5 mm i neodinijski magneti veličine 8 x 3 mm.

⁷ *Super Sculpey* - spoj za oblikovanje nalik keramici koji je jednostavan za rad i moguće ga je ispeći u pećnici.

⁸ Miliput – dvokomponentni epoksidni kit/ljepilo.

Slika 7. Super Sculpey

Slika 8. Miliput

Slika 9. Aluminijaska žica

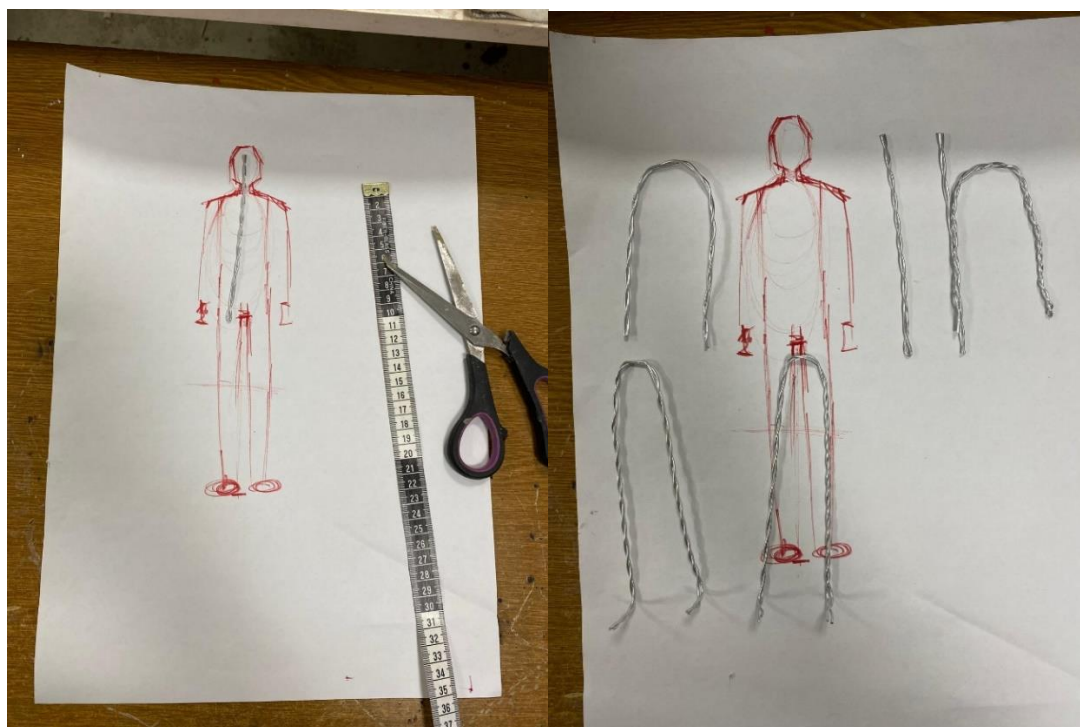

Slika 10. Neodinamjski magneti 8 x 3 mm

Nakon toga je započeta izrada konstrukcije, tj. kostura lutke. Prvo je izmjeren koliko je žice potrebno te je udvostručena, a zatim s pomoću bušilice uvijena. Nakon što je žica uvijena, bilo ju je potrebno narezati na komade.

Slika 11. Uvijanje žice

Slika 12. Rezanje i slaganje žice- konstrukcije

Žicom je zavezan, tj. spojen trup (kralježnica) s rukama i nogama kako bi se dobila kompletnu konstrukciju. Veličina prve lutke sveukupno iznosi 26,5 cm, a veličina je druge lutke 25 cm.

Slika 13. Spojena konstrukcija

Za glavu je upotrijebljena aluminijska folija kao konstrukcija na kojoj će se graditi masa.

Slika 14. Prikaz konstrukcija glave

Nakon toga bilo je potrebno učvrstiti spojeve s pomoću miliputa, zatim isto s miliputom učvrstiti dijelove koji se ne trebaju pomicati (pokraj zglobova za pomicanje).

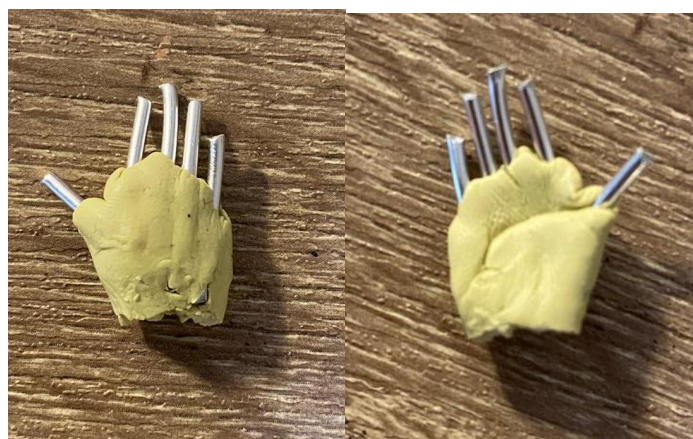
Slika 15. Prikaz miliputa prije razrade

Slika 16. Prikaz prve lutke – učvrščivanje konstrukcije s miliputom

Slika 17. Isti prikaz konstrukcije na drugoj lutki

Slika 18. Prikaz detalja izrađene šake

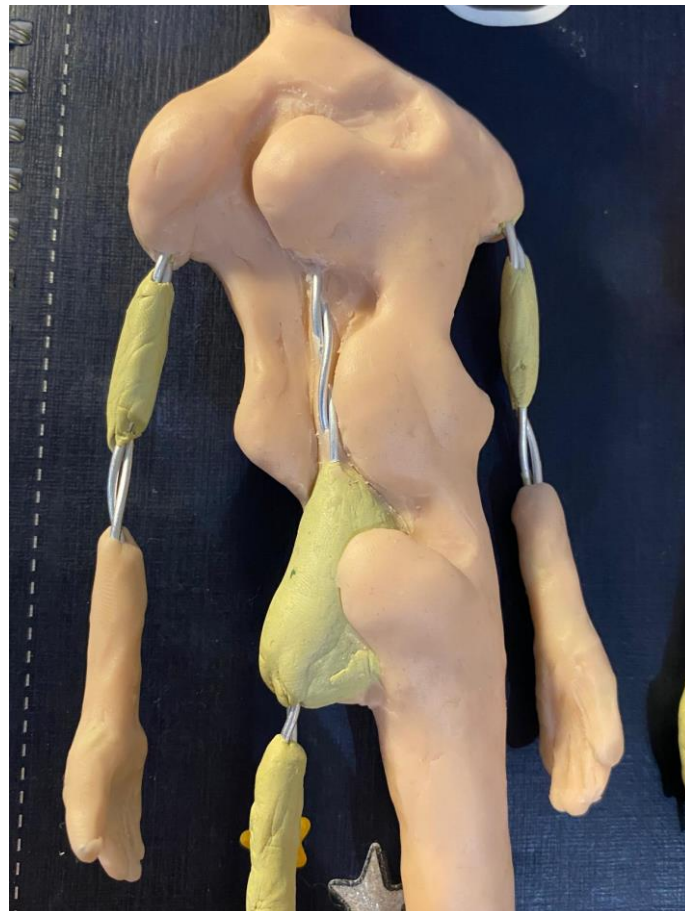
Dok se miliput sušio, pripremljen je *Super Sculpey* kako bi se mogle oblikovati lutke. Istraživala sam, dodavala i oduzimala masu dok nisam dobila željeni oblik.

Slika 19. Prikaz procesa oblikovanja

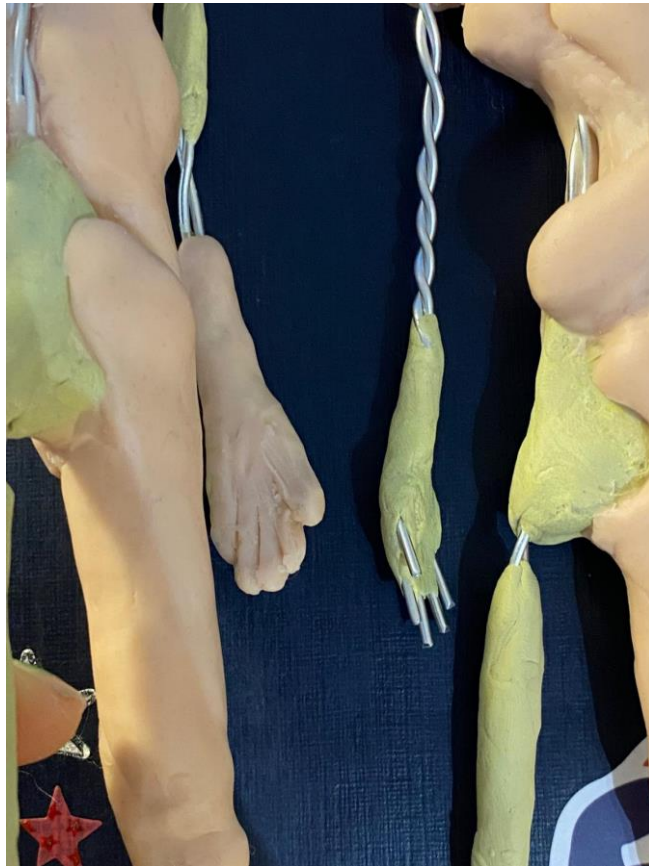
Slika 20. Prikaz procesa oblikovanja glave

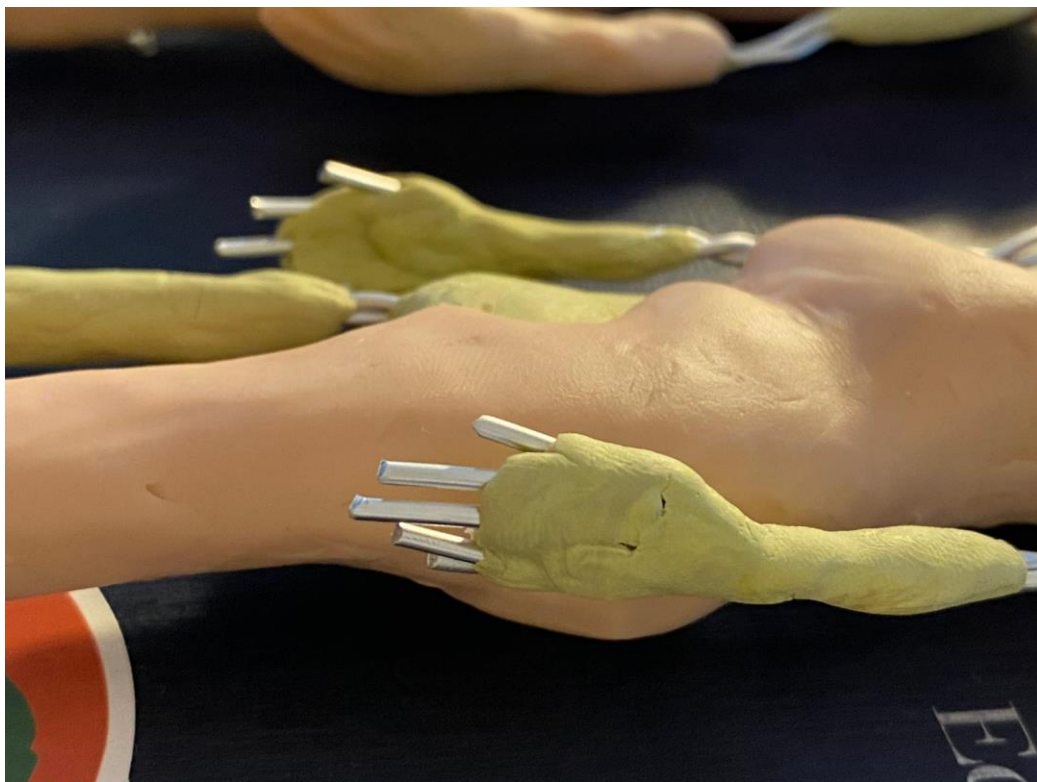
Slika 21. Prikaz faze oblikovanja prve lutke

Slika 22. Prikaz prve oblikovane lutke

Slika 23. Prikaz detalja procesa izrade dlanova

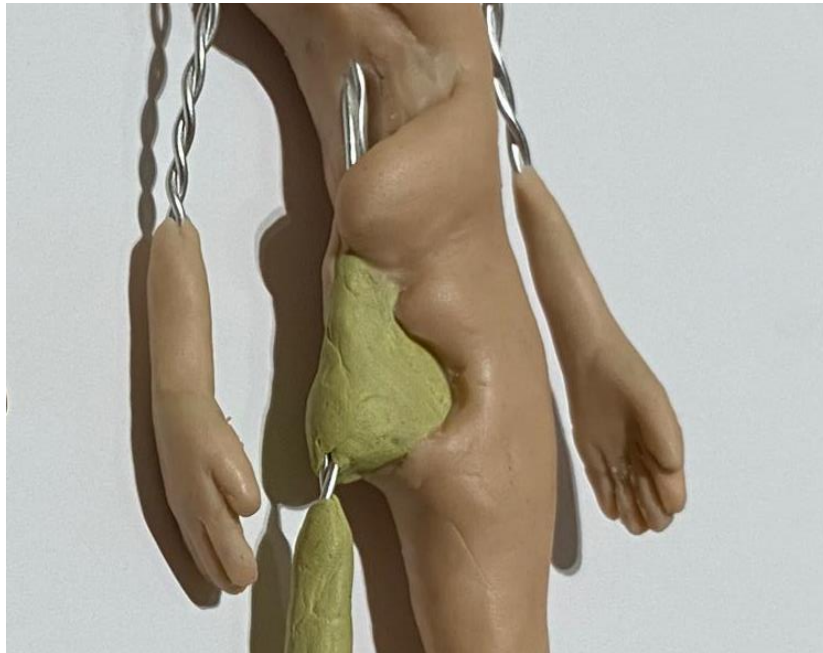

Slika 24. Prikaz detalja – oblikovanja druge lutke

Nakon istraživanja lutaka, oblika i volumena, završeno je i oblikovanje druge lutke.

Slika 25. Prikaz oblikovane druge lutke

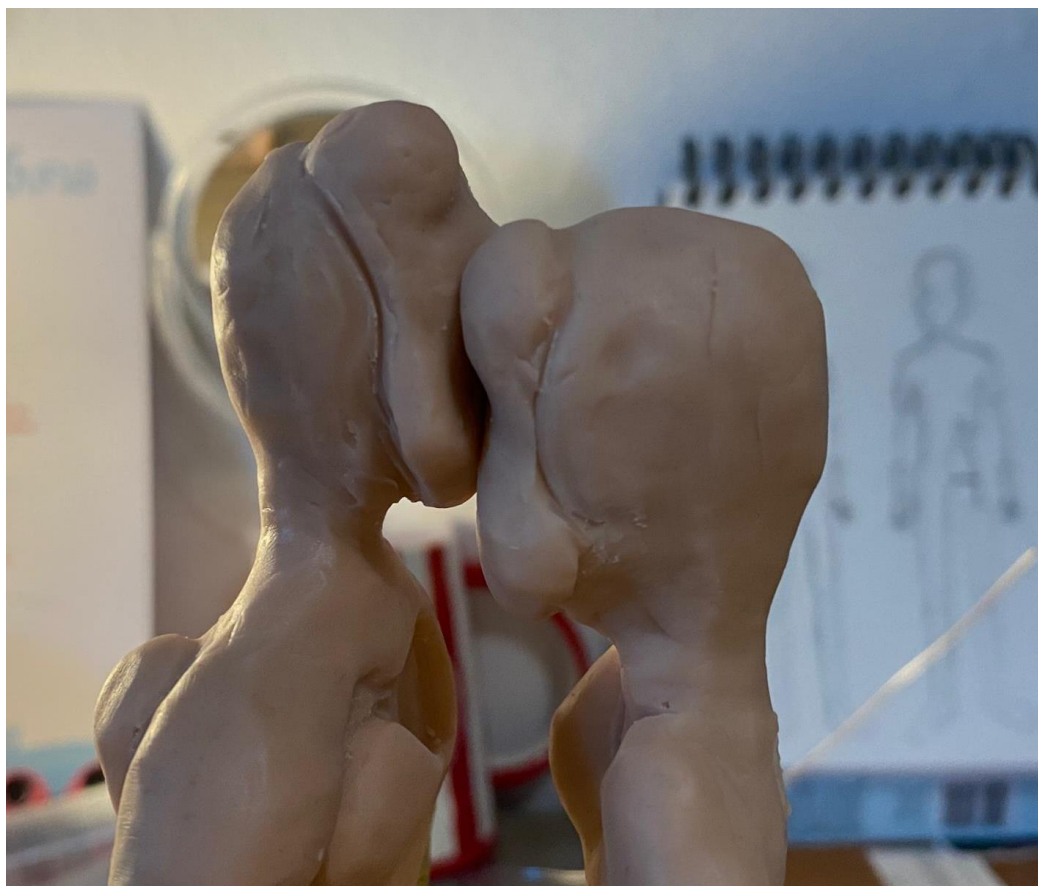
Slika 26. Prikaz detalja – oblikovane ruke

U stopala obiju lutki otisnuta su i izdubljena mjesta za magnet kako bi lutke mogle funkcionirati i stajati u stop animaciji.

Slika 27. Prikaz mjesta za magnet

Kada je bilo završeno modeliranje i traženje karaktera koji se htjelo dobiti, na redu je bilo detaljnije modeliranje te precizno „kopiranje“ udubina kako bi ih se moglo pretvoriti u ispučene mase na drugoj lutki i upravo time prenijeti koncept i ideju te istraživanje odnosa.

Slika 28. Prikaz ideje spajanja

Slika 29. Prikaz ideje spajanja

Dobivene udubine odgovarale su idejnom rješenju i ispunjenim dijelovima druge lutke. Karakter sam još htjela doraditi i dodatno oblikovati dodavanjem samo dviju točkice koje bi bile oči. Dodala sam samo oči jer su one ogledalo duše, nisu definirane upravo zbog cijelog koncepta koji je već naveden na početku. „Bezlični“ izgled lutaka omogućuje da se naglasak stavi na pokret, umjesto na specifične crte lica. To se veže i odražava u konceptu da se ljudska povezanost ne mora uvijek temeljiti na površinskim karakteristikama. Tim apstraktnim i nejasnim pokretima mase dobiven je jedan unikatan karakter koji priča ono što je zamišljeno.

Slika 30. Prikaz dobivenih likova

Slika 31. Prikaz oblikovanih likova lutaka od naprijed

Slika 32. Prikaz oblikovanih likova lutaka od iza

Zatim je uslijedilo pečenje *Super Sculpeyja* kako bi se masa stvrdnula. Peče se u pećnici na 130 stupnjeva, oko 15 minuta, zavisi o debljini. Lutke su se pekly 20 minuta.

Slika 33. Lutke prije pečenja

Nakon pečenja *Super Sculpey* se stvrdnuo i kako bih dodatno naglasila njihovu dinamiku, odlučila sam osjenčati dijelove lutaka na mjestima gdje se one preklapaju kada se spoje. Ovo sjenčanje simbolizira točke gdje se njihovi nedostaci ili nesavršenosti susreću i postaju jedno. Sjenčanje vizualno naglašava ideju da unatoč svojim jedinstvenim oblikovanim dijelovima, oni pronalaze cjelovitost kroz međusobno povezivanje.

7. IDEJA REALIZACIJE

Kada bi se ova ideja realizirala, lutke bi bile namijenjene za film u tehnici stop animacije. To bi bila kratkometražna stop animacija koja bi prikazivala složenost i povezivanje između dviju lutaka koje su prikazane kroz apstraktne oblike i simbolička značenja. Zamisao je ove stop animacije prikazati dublju povezanost između dviju osoba, tj. lutaka i samim time obuhvatiti dublje emocije te nesavršenosti kroz proces prilagodbe.

Idealna scenografija za ovakvu vrstu teme i apstraktnog izgleda lutki trebala bi biti minimalistička i samim time simbolična. Bila bi jednostavna i apstraktna bez nepotrebnih detalja kako bi se zadržala pažnja na lutkama i njihovoj interakciji. Paleta boja bila bi neutralna kako bi se stvorio kontrast s lutkama. No, određeni bi dijelovi mogli biti u boji koja simbolizira i reflektira osjećanje. Od simboličkih bi elemenata bile stube koje bi označavale rast ili pad.

Rasvjeta bi igrala veliku ulogu. S pomoću nje bi se stvorio osjećaj dubine i istaknula bi se mjesta kada i gdje se lutke poklapaju čime bi se dodatno istaknula ideja njihove povezanosti. Također s pomoću oštine li mekog svjetla mogao bi se stvoriti osjećaj napetosti ili osjećaj nježnosti.

Ciljana su publika svi ljudi koji su skloni književnosti, posebice oni koje zanima ovakva tematika, zatim osobe od 20 godina pa nadalje, ljubitelji originalnih, simboličkih i drugačijih umjetničkih formi, ljubitelji stop animacije te svi ljudi koji su skloni dubokim emocijama. Dakle, publika koja je spremna istražiti dublje značenje pa čak i interpretirati nešto svoje.

VERZIJA 1.

VERZIJA 2.

VERZIJA 3.

8. ZAKLJUČAK

Kroz ovaj rad bavila sam se istraživanjem i oblikovanjem karaktera za dvije lutke, s kojima sam prije svega htjela prikazati povezanost, zatim kompleksnost i dubinu odnosa u dvoje. Odabrala sam raditi lutke za stop animaciju jer ona omogućava svijet u kojem kreiranjem vlastitim rukama dobivamo pokret, detalje i slično. Lutke koje sam izradila sa svojim apstraktnim oblicima i vidljivom konstrukcijom simbolički pričaju jednu vrlo lijepu temu: povezanost, jednostavnost i nesavršenost. Kroz „bezlični“ izgled lutaka pažnja se usmjerava i na pokret, interakciju te dinamiku koju donose svojim apstraktnim oblicima. Cilj je bio pokazati povezanost te kako su lutke i mi kao individue nesavršeni i kako je upravo to ono što nas čini posebnima. Inspirirana romanom *Normalni ljudi* autorice Sally Rooney tijekom procesa izrade i razmišljanja istražila sam, između ostalog, i slojevitost odnosa te kako se kroz prihvaćanje i povezivanje oblikujemo te rastemo zajedno. Moje lutke simboliziraju tu povezanost nesavršene, ali skladne cjeline koje imaju više smisla kada su zajedno.

9. LITERATURA

Knjige:

1. Ajanović, Midhat. *Filmska lutka – estetika, žanrovske konvencije i hibridizirajuće u modelskoj animaciji*, Zagreb, Hrvatski filmski savez, 2019.
2. Gasek, Tom. *Frame by Frame: The Guide to Non-Traditional Animation Techniques*. Oxford: Elsevier, 2012.
3. Kroflin, Livija. *Duša u stvari: Osnove lutkarske tehnike i njihova primjena* (Osijek: Akademija za umjetnost i kulturu Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, 2020)
4. Purves, Barry. *Stop-motion Animation: Frame by Frame Film-making with Puppets and Models*. London: Bloomsbury, 2014.
5. Županić Benić, Marijana. *O lutkama i lutkarstvu*. Zagreb, Leykam international, 2009.